

Om behovet av en konstitution - för Israel

av Per Cramér

Republiken Israel, som deklarerades som självständig först 1948, är en av de yngre medlemmarna i statsamfundet. Sedan dess har en modern och relativt sofistikerad statsstruktur, i så väl social, politisk som ekonomisk mening, utvecklats inom den israeliska statens territorium.

När man som jurist studerar den israeliska statens korta, men intensiva historia lägger man speciellt märke till frågan om, eller snarare avsaknaden av, en formellt skriven konstitution.

På de följande sidorna skall jag belysa problematiken kring tillskapandet av den grundläggande israeliska lagstiftningen.

1. Konstitution - en självklarhet

I modern tid, speciellt sedan revolutionerna i de nordamerikanska kolonierna och i Frankrike, har det ansetts som naturligt och självklart att en skriven, formell konstitution är grundläggande för den moderna statens funktion. På vägen från absolutism till modernism har gamla etablerade stater försett sig själva med konstitutioner som ett tecken på progressiv utveckling. Nyligen etablerade självständiga stater har, efter kolonialmaktarnas tillbakadragande, antagit konstitutionella lagstiftningar som en manifestation av sin nyvunna självständighet. Med mycket få undantag är dessa konstitutioner baserade på ideal, om maktfördelning och individuella rättigheter, som har sina rötter i den västliga kultursfären.

Som en reaktion på denna "legala imperialism" har ett antal stater, som bedömt dessa ideal som oönskade västliga implantationer, antagit grundläggande lagstiftning baserad på traditionella/revolutionära ideal. Dessa fall är emellertid relativt få. Ett ännu mindre antal stater saknar idag en skriven, formell konstitution. Det stora undantaget är Storbritannien vars grundläggande statsrättsliga normer är uttryckta i common law. Till Storbritannien kan vi lägga till Nya Zeeland, som till stor del baserar sin konstitutionella lagstiftning på det brittiska systemet, samt Israel.

2. Konstitutionens karaktär

Utformningen av detaljerna i en nationell konstitution är naturligtvis ett resultat av unika, nationella, historiska, kulturella erfarenheter samt den konstituerande församlingens politiska målsättningar. Emellertid kan man, utan att generalisera till den grad att verkligheten blir ett undantag från

regeln, finna ett antal karakteristiska konstitutionella egenskaper som är i det närmaste universella.

Konstitutionens grundläggande betydelse ligger i dess institutionella stadganden; de som legitimerar statsmakten samt bestämmer strukturen, funktionen och relationerna mellan de högsta offentliga myndigheterna. En andra distinkt, inte mindre viktig, typ av konstitutionella stadganden uttrycker ideal om social rättvisa och garantier för de enskilda rättssubjektens rättigheter gentemot statsmakten.

En konstitutionell lag skiljer sig från annan nationell lagstiftning genom dess speciella ställning inom den nationella rättsordningen. Som en kodifiering av statens grundläggande rättsliga principer har den givits en högre dignitet, dvs överhöghet över annan nationell lagstiftning. Ordinär nationell lagstiftning tillåts ej stå i konflikt med konstitutionella stadganden och olika formella system för lagrevision har utvecklats i de flesta stater. I det fall det uppstår en konflikt mellan ett stadgande uttryckt i ordinär nationell lagstiftning och ett konstitutionellt stadgande, kommer det konstitutionella stadgandet att stå över och ogiltigförklara den kontradiktoriska normen. På detta sätt fyller den konstitutionella lagstiftningen en funktion som ramverk för legal kontinuitet.

Medan den större delen av en stats lagstiftning är adresserad till de enskilda rättssubjekten inom en stats jurisdiktion är de konstitutionella stadgandena i första hand adresserade till, och är avsedda att såväl kontrollera såväl som att legitimera, *innehavarna av de centrala politiska maktpositionerna inom staten* samt de som aspirerar till innehavet av dessa positioner. Den mest karakteristiska egenskapen hos denna grupp är att de, samtidigt som de är bundna av den nationella lagstiftningen, har förmåga - eller kan komma att få förmåga - att ta beslut för införandet av ny, eller att förändra existerande, lagstiftning. Då konstitutionens regler legitimerar innehavet av politisk makt, samtidigt som de sätter gränser för utövandet av denna makt, är det av yttersta vikt att de konstitutionella lagarna ges ett skydd från förändring eller tillägg genom den ordinära lagstiftningsproceduren. Följaktligen kan konstitutionell lagstiftning skapas eller förändras endast genom en extraordinär lagstiftningsprocedur innefattande kvalificerad majoritet och repeterande omröstningar i den lagstiftande församlingen eller genom folkomröstning. Detta så kallade grundlagsskydd av den konstitutionella lagstiftningen är avsett att garantera de konstitutionella normernas stabilitet.

Enbart förekomsten av en formell konstitution garanterar givetvis inte en effektiv uppfyllelse av dess normer. Inom statssamfundet finns flertalet exempel på konstitutionella lagstiftningar som kan kallas "semantiska" hellre än normativa. Med en "semantisk" konstitution avser jag en konstitution

som antagits utan att avsikten har varit att dess normer skall bli effektivt tillämpade. Den semantiska konstitutionen uttrycker snarare långt ifrån uppnådda målsättningar eller har en "kosmetisk" funktion för att dölja en verklighet som skiljer sig från den utopiska situation som uttrycks i konstitutionen.

Det är också självklart att en regerande grupp, som bestämt sig för att utöva sin makt genom ett konstitutionsstridigt handlande, eller en grupp som söker makt med våld, inte låter sig hindras av att en domstol dömer deras handlande som konstitutionsstridigt. Gentemot fundamentala överträdelser av konstitutionens regler är rättsliga sanktioner ett mycket klenkt vapen. Ett starkare skydd för konstitutionens upprätthållande utgör däremot den allmänna acceptansen av konstitutionens grundläggande normer. Då dessa normer satts ur spel och avvisas av konstitutionens adressater är möjligheterna för enskilda rättssubjekt att på rättslig väg genomdriva konstitutionens bestämmelser naturligtvis ytterst begränsade. Men även i en sådan situation kan konstitutionen utgöra en bas för stabilisering och för opposition gentemot en grupp makthavare vars maktutövning strider mot konstitutionens normer. I detta fall får konstitutionen en enande och upplysande funktion som främjar stabilitet.

Med tanke på en konstitutionell lagstiftnings speciella funktioner och status i den nationella rättsordningen är det ett krav för en väl fungerande, normativ, konstitution att de normer den innefattar har ett brett stöd i samhället som helhet. En konstitution som tar ställning i frågor där det råder skarpa och utbredda motsättningar inom befolkningen, riskerar att förstärka existerande konflikter och därmed bli ett splittrande element. Detta förhindrar givetvis inte att en konstitutionell församling i vissa fall måste ta en klar ställning i frågor där fundamentala principer, som stöds av en utbredd majoritet, motarbetas av en aldrig så aktiv minoritet.

3. En moralsk förpliktelse utan sanktioner

När staten Israel deklarerade sin självständighet den 15 maj 1948 var det en allmän förväntning att den nya republiken skulle komma att förse sig själv med en formell skriven konstitution, antagen av en konstituerande församling.

Självständighetsförklaringen, som mer har karaktären av ett retoriskt manifest som uttrycker allmänna målsättningar än en konstitutionell källa (1), tillkännagav etablerandet av en provisorisk statsmakt i avvaktan på

"...the establishment of the duly elected authorities of the state in accordance with the constitution which shall be adopted by the elected Constituent Assembly not later than 1 October 1948..." (2).

En moralsk, om än inte folkrättsligt bindande, förpliktelse att anta en

formell konstitution uppkom genom FN:s generalförsamlings resolution angående delningen av Palestina;

"The Provisional Council of Government of each state shall, not later than two months after the withdrawal of the armed forces of the Mandatory Power, hold elections to the Constituent Assembly, which shall be conducted on democratic lines", "The Constituent Assembly of each state shall draft a democratic constitution for each state" (3).

Denna resolution rekommenderade de båda tänkta staterna att inte enbart anta konstitutioner, utan den angav också ett antal specificerade kapitel innehållande grundlagsskyddade bestämmelser, vilka skulle vara inkluderade i de båda staternas konstitutioner. Dessa bestämmelser uttryckte FN-stadgans ideal om lösning av tvister med fredliga medel såväl som en liberal demokratisk konstitutions "standardideal" rörande medborgarnas rättigheter och statsmaktens funktion.

Självständighetsförklaringen i maj 1948 följdes omedelbart av en samlad attack mot den nya staten av Egypten, Irak, Libanon, Syrien och Transjordanien. Som ett resultat av denna extraordinära situation, som hotade den israeliska statens existens, sköts valet till den konstituerande församlingen upp och kom inte att hållas förrän i februari 1949.

Den provisoriska administration som hade etablerat sig i maj 1948 var improviserad i en anda av patriotisk och sionistisk övertygelse. Den redan under mandattiden existerande inofficiella statsapparaten, "the People's Council" och "the People's Administration" gavs nu namnen "the Provisional Council of State" respektive "the Provisional Government". Enkelt uttryckt övertog Israel den brittiska administrativa strukturen till vilken adderades en östeuropeisk byråkratisk tradition. Genom "the Law and Administration Ordinance" 19 maj 1948 införlivades de lagar - med undantag för "the white paper" av 1939 och vissa specifika regleringar angående immigration och landöverlåtelse från 1945 - som tillämpats i det brittiska mandatet Palestina i den Israeliska rättsordningen.

Förutom denna bekräftelse av den existerande rättsordningen förordnade "the Law and Administration Ordinance" om den lagstiftande såväl som verkställande makten inom staten. Existerande lokala myndigheter och domstolar fortsatte sin verksamhet inom sina historiska jurisdiktionsområden. "The Provisional Council of State" tilldelades den lagstiftande makten medan "the Provisional Government", under ledning av David Ben-Gurion, tilldelades den exekutiva makten.

I enlighet med rekommendationerna i FN-resolutionen, och de målsättningar som tillkännagetts i självständighetsförklaringen, startades snart

förberedelser för valet av en konstituerande församling med mandat att utforma en konstitution enligt vilken permanenta organ för statens styrelse senare skulle väljas. I juli 1948 tillsatte den provisoriska regeringen en konstitutionskommitté, med uppgift att utforma ett detaljerat förslag till konstitution (5). Det så kallade Cohen-förslaget, publicerades den 10 december 1948.

Under det pågående arbetet i konstitutionskommittén stod de skarpa ideologiska motsättningarna mellan de etablerade politiska och religiösa grupperna snart klara. Ett önskvärt samförstånd över grundläggande politiska/sociala ideal, vilka skulle utgöra stommen i den konstitutionella lagstiftningen, kunde inte uppnås. Den mest centrala frågan för konflikt var religionens status och funktion i staten. Ytterligare avgörande meningsskiljaktigheter förekom kring de tekniska reglerna för upprättandet av de statliga organen, framförallt i frågan om metoden för val till representativa organ (6). För de ortodoxa religiösa partiernas talesmän var målet med den institutionella utvecklingen i den nya staten etablerandet av ett teokratiskt styre. För att uppnå detta mål skulle, enligt deras åsikt, traditionell judisk lagstiftning successivt ersätta den existerande rättsordningen.

För att gynna framväxten av ett tvåpartisystem förordade MAPAI ett valsysteem efter brittisk modell, något som naturligtvis avvisades av de mindre partierna.

Det förslag till konstitution som publicerades i december 1948 - det så kallade Cohen-Förslaget - kan beskrivas som demokratiskt, sekulärt och progressivt. Dess normer hade getts ett grundlagsskydd genom artikel 75, vilken stadgar att varje tillägg eller förändring

"shall require the assent of two thirds of the total membership of the chamber and shall not come into force unless passed by that majority in two successive sessions of the chamber, and unless not less than six months have elapsed between the two successive enactments".

De konstitutionella bestämmelsernas högre dignitet inom den nationella rättsordningen fastställdes i Artikel 76;

"No Law shall be enacted which is in any respect repugnant to any of the provisions in this constitution".

Utgående från Cohen-Förslaget, utvecklade konstitutionskommittén ett förslag att lägga fram för den konstituerande församlingen. Detta förslag innehöll 43 artiklar vilka omfattade regleringar för utövandet av den lagstiftande, såväl som för den exekutiva, makten. På grund av tidsbrist och inre konflikter innehöll detta förslag inte några bestämmelser för domstolsvä-

sendet eller deklARATIONER av individuella medborgerliga rättigheter (7).

Valet till den konstituerande församlingen hölls den 25 januari 1949. Ben-Gurions MAPAI blev största parti med 46 av 120 platser. För att skapa en majoritet ingick MAPAI i koalITION med ett antal småpartier, de flesta av religiös karaktär (8). Det största oppositionspartiet, vänsterpartiet MAPAM fick 19 platser i församlingen. Det tredje största partiet, som snart skulle komma att bli det mest betydande oppositionspartiet, var HERUT, lett av Menachem Begin. HERUT var en civil fortsättning av IRGUN (9) med ett expansivt partiprogram, som för den israeliska statens räkning ställde krav på hela Palestina enligt 1948 års gränser, inklusive Jordanien (10).

Den konstituerande församlingen höll sitt första möte den 14 februari 1949 och två dagar senare antogs dess första lagstiftning; "the transition law" sec 1:

"The legislative body of the state of Israel shall be the Knesset. The Constituent Assembly shall be called the first Knesset. A delegate to the Constituent Assembly shall be called a member of the first Knesset".

Genom denna reglering gav den konstituerande församlingen sig själv funktionen av lagstiftande församling, kallad det första Knesset. Samtidigt behöll den sitt mandat som konstituerande församling. Ändringen av namn från "konstituerande församling" till "det första Knesset" ändrade givetvis inte den folkvalda församlingens skyldigheter eller kompetens. Men det har påpekats att namnbytet skedde vid en tid då de ledande politikerna i Israel var överens om att inte inta en formell skriven konstitution (11). Det första Knesset hade övertagit skyldigheten, uttryckt i självständighetsförklaringen, att utforma och anta en konstitution. Några sanktioner för det fall då denna skyldighet inte uppfylldes fanns dock inte.

"The Transition Law" var en minimal konstitution. Kontentan av den var att den konstituerande församlingen, omvandlades till "det första Knesset" med suverän legislativ makt, obegränsad av konstitutionella bestämmelser.

4. Både maktkamp och kulturkamp

I juni 1950 lades konstitutionskommitténs förslag fram för Knesset, som beslutade att inte anta en formell konstitution som skulle begränsa dess egna legislativa makt. Efter en längre debatt sköts frågan på framtiden genom antagandet av den så kallade "Harari-resolutionen":

"The first Knesset charges the Constitutional, Legislative and Judicial Committee with the duty of preparing a draft constitution for the state. The Constitution shall be composed of individual chapters in such a manner that each in itself shall be brought before the

Knesset as the Committee completes its work, and that the chapters will form the State Constitution" (12).

Harari-resolutionen var ett resultat av en politisk kompromiss. De flesta oppositionspartierna hade höjt röster till förmån för antagandet av en skriven konstitution. Speciellt poängterande vikten av ett skydd för grundläggande individuella rättigheter och ett demokratiskt statsskick (13). Inom motståndarlägret avvisade både MAPAI och dess koalitionspartners tanken på antagandet av en konstitution. Tanken om Knessets suveränitet - inspirerad av den brittiska modellen - tedde sig mycket attraktiv för de ledande politikerna inom MAPAI. Med stöd av sitt parti motsatte sig Ben-Gurion antagandet "of a hard-and-fast constitutional rule during the transitional period of the ingathering of the exiles" (14). Följaktligen motsatte sig MAPAI begränsningar av Knessets lagstiftande makt genom antagandet av grundlagsskyddade konstitutionella bestämmelser och ett system för lagprövning på grundval av konstitutionens bestämmelser. För de judiskt-religiösa partierna var frågan om förhållandet mellan religionen och staten av avgörande betydelse. En konstitution skulle nödvändigtvis ha tagit en klar ställning i denna fråga. En sekulär konstitution kunde inte accepteras av de religiösa grupperna och andra motståndare till antagandet av en konstitution uppfattade att ett klart ställningstagande i denna fråga skulle medföra en kostbar kulturkamp.

5. Knesset styr, trots baslagar

Harari-resolutionen innebar att en konstitution skulle antas successivt genom att konstitutionella regler antogs "kapitel för kapitel" i form av fristående baslagar under en obegränsad tidsperiod.

Resolutionen har lett till följande formella problem:

- Det första Knesset, som valdes som en konstituerande församling, upplöstes utan att ha uppfyllt sitt speciella mandat; att anta en konstitution.

- Den successiva metoden för antagandet av en konstitution, som kommer till uttryck i Harari-resolutionen, innebär implicit att det första Knessets kompetens att anta en konstitution skall överföras till de följande Knesset. Legaliteten av denna överföring av den konstituerande kompetensen har kommit att debatteras mycket i den israeliska doktrinen (15). Ett argument som ofta framförts är att den konstituerande makten kan endast innehas direkt av medborgarna, inte av en ordinär - om än folkvald - legislativ församling (16).

- Det första Knesset var valt som en konstituerande församling vars enda uppgift var att utforma och anta en konstitution. Av detta följer inte en naturlig kompetens att överföra den konstituerande makten till de föl-

jande folkvalda legislativa församlingarna. Det logiska resultatet av denne argumentation är att idén, att de baslagar som antagits av det andra och följande Knesset skall anses som konstitutionella, kan avfärdas (17). Baslagarna bör således inte tillmätas några andra egenskaper än annan nationell lagstiftning och framförallt inte ges en högre dignitet än dessa. Mot denne argumentations logik finns inte mycket att anmärka, men utvecklingen i praktiken har gått i en annan riktning.

Genom att det tredje, och följande Knesset, har antagit baslagar, speciellt utmärkta genom benämningen "Basic Law", har den legislativa församlingen handlat som om den innehade en konstituerande kompetens. Dessutom har den israeliska Högsta domstolen, i dess roll som "High Court of Justice", etablerat en rätt för domstolarna att pröva ordinär lagstiftning mot bakgrund av *grundlagsskyddade* normer uttryckta i baslagarna.

Detta primitiva konstitutionella system är i realiteten mycket svagt. Den första baslagen "The Knesset" antogs av det tredje Knesset 1958. Den innehåller grundlagsskyddade bestämmelser i artiklarna 4, 44 och 45 med innebörden att valsystemet till Knesset inte kan förändras utan stöd av en absolut majoritet av Knessets medlemmar, d v s 61 av 120.

Sedan dess har följande baslagar antagits, varav vissa innehåller traditionellt konstitutionella bestämmelser; "Israel state lands", "The President", "The Government" med grundlagsskyddade normer i Artikel 42 rörande ändringar pga extraordinära omständigheter; "State economy", "The Judiciary", "Israel Defence Forces" och "Jerusalem".

Alla dessa lagar har givits prefixet "basic", men i övrigt kan man ej ur texten utläsa något som tyder på att lagstiftaren har avsett att ge dem en högre dignitet än ordinär lagstiftning.

Ett fåtal bestämmelser har dock givits ett svagt grundlagsskydd. Dessa grundlagsskyddade normer utgör en grund för lagprövning av annan nationell lagstiftning. En lag som står i konflikt med en grundlagsskyddad norm uttryckt i en baslag, och som inte har antagits med den absoluta majoritet av Knessets ledamöter som grundlagsskyddet föreskriver, kan förklaras ogiltig av en domstol. Antalet grundlagsskyddade bestämmelser är dock mycket få och dessutom är grundlagsskyddet svagt. Det bör också noteras att de baslagar som hitintill antagits endast delvis täcker en konstitutionell lagstiftnings traditionella område. I frågan om medborgarnas rättigheter tillämpas common law-principer, vilka ofta refereras till som den "oskrivna konstitutionen". I det större perspektivet är Knessets legislativa makt fortfarande obegränsad. Förutom ett mindre antal grundlagsskyddade bestämmelser, där en absolut majoritet krävs för lagändring, finns ingen formell begränsning av Knessets lagstiftande kompetens. Det har lämnats åt Knesset att reglera sig självt.

6. Oskrivna konstitution kan fungera

Den första utvecklingen av den konstitutionella lagstiftningen i Israel måste ses mot bakgrund av de extra ordinära omständigheterna vid den israeliska statens tillkomst. En formell konstitution av traditionellt västerländskt snitt utgjorde ett viktigt element i Förenta Nationernas resolution för delningen av Palestina och hade också föranmälts i självständighetsdeklarationen. Starka krafter kom också att arbeta för antagandet av en formell konstitution, vilket bl a resulterade i den officiella publiceringen av Cohen-förslaget 1948. Splittringen över ett flertal frågor rörande de grundläggande principerna för den israeliska statens funktion och identitet var dock påtaglig. I ljuset av behovet av en nationell enighet i en mycket utsatt situation valde den konstituerande församlingen att inte anta en konstitution som kunde underblåsa och förstärka de inre politiska och religiösa motsättningarna.

Inom regeringen, under ledning af Ben-Gurion, fanns dessutom en uttalad vilja att inte på något sätt begränsa Knessets legislativa kompetens. Denna inställning har många gånger beskrivits som ett resultat av påverkan av den brittiska rättsordningen. Men också det förutsedda behovet av att införa special- och undantagslagstiftning talade mot antagandet av en formell konstitution. De baslagar som hitintills antagits har inte, med ett fåtal undantag, karaktären av en överställd rättsordning och har i stort sett inte kommit att utgöra ett substitut för en konstitution.

Liksom i Storbritannien är innehavarna av den lagstiftande makten i Israel inte begränsad i sin maktutövning av en formell konstitution. Efterlevnaden av de icke formaliserade konstitutionella regler som existerar i den "oskrivna konstitutionen" är i första hand beroende av lagstiftarnas goda vilja; deras vilja till självreglering i lagstiftningsarbetet för att undvika att grundläggande medborgerliga rättigheter åsidosätts eller att den demokratiska processen manipuleras. Självreglering kan mycket väl vara tillräckligt och det behöver inte finnas ett behov av ett formellt regleringsinstrument kallat en konstitution. Storbritannien är ett exempel på denna situation. Det måste dock påpekas att det brittiska konstitutionella systemet vilar på en unik grund av sedvänja, tradition och historia och att detta system knappast kan överföras direkt till andra stater.

7. Konstitution behövs för Israel

Som redan nämdes i inledningen är det faktum, att en formell konstitution har antagits, inte någon garanti för att dess bestämmelser efterlevs. Å andra sidan är risken för att en konstitution kan komma att överträdas inte något skäl för att inte anta någon sådan.

För Israel, med dess explosiva politiska klimat, är antagandet av en

formell konstitution - med grundlagsskyddade normer - otvivelaktligen ett nödvändigt instrument för att klargöra medborgarnas konstitutionella rättigheter och maktindelningen mellan statsmaktens lagstiftande, verkställande och dömande funktioner.

För att vara normativ och funktionell bör en framtida israelisk konstitution baseras på värderingar för vilka det finns en bred acceptans i samhället. Med tanke på de skarpa konflikter som finns inom Israel, speciellt rörande frågan om förhållandet mellan religionen och den världsliga makten och motsättningarna mellan judiska och icke judiska medborgare, är uppgiften att formulera en konstitutionell lagstiftning, som kan få en enande funktion snarare än att förstärka existerande konflikter, förvisso en mycket svår uppgift.

Inte desto mindre måste en konstitution nödvändigtvis ta en klar ställning också i kontroversiella frågor, och detta speciellt för att skydda grundläggande principer som har stöd av en överväldigande majoritet. Mot bakgrund av heterogeniteten i det israeliska samhället måste en framtida israelisk konstitution inta en neutral, liberal inställning i avgörande konfliktfrågor. Konstitutionen bör vara sekulär, garantera religionsfrihet och klart uttrycka respekten för medborgerliga rättigheter. Dessutom, för att demonstrera dess relativa högre dignitet inom den nationella rättsordningen, och för att understryka dess legitimitet, bör en framtida israelisk konstitution antas genom folkomröstning eller av en speciellt vald konstituerande församling.

Av den anledningen är Knesset inte lämplig som grundlagsstiftande församling.

Ett första steg, och en logisk utveckling av Harari-resolutionens id, vore att transformera de konstitutionella normer som nu uttryckts i den "oskrivna konstitutionen" och i baslagarna till grundlagsskyddade konstitutionella bestämmelser.

Noter

- 1) I ett flertal avgöranden har den Israeliska högsta domstolen endast tillerkänt självständighetsförklaringen ett mycket begränsat normativt värde. Domstolen har uttryckt att förklaringens syfte är att tillkännage staten Israels existens på det internationella planet samt att ge uttryck för nationella ideal och målsättningar. (Se bl a Ziv v. Gubernick 1948 1 PD 85). Det skall dock påpekas att domstolen kommit att nämna självständighetsdeklarationen som ett stöd för sådana rättigheter som religionsfrihet (Perez v. Chariman Councillors and inhabitants

- of Kfar Shmaryahu, 1962 16 PD 2101) och yttrandefrihet. (Ulpanei Hasrata Beisrael Ltd v. Geri and Film & Play censorship Council 1962, 16 PD 2407).
- 2) "Declaration of the establishment of the state of Israel". 15 maj 1948.
 - 3) UN General Assembly: Resolution on the partition of Palestine 181, 29.11.47. I.B, 9 o 10.
 - 4) Se Noah Lucas: "The modern history of Israel". New York 1975 ff 276.
 - 5) Edoardo Vitta: La nascita dello stato di Israele, estratto dalla Rasegna mensile di Israele. 1976 s 20.
 - 6) Lucas s 280.
 - 7) Vitta s 21.
 - 8) Mizrachi, Ma Po el ha Mizrachi, Agudat Israel, Progressives, och Sephardim.
 - 9) IRGUN - radikal militant judisk nybyggarrörelse ursprungligen ledd av Vladimir Jabozinsky, senare av Menachem Begin. Konflikten mellan IRGUN och den provisoriska statsmakten, främst företrädd av David Ben-Gurion kulminerade i Altalena-krisen i juni 1948, då den israeliska armén anföll och förstörde ett vapentransportfartyg tillhörigt IRGUN. Se O'Brien, Connor C. "The Siege" London 1985 ss 296-297.
 - 10) O'Brien, s 309.
 - 11) Klein, Claude: "A new era in Israel's constitutional law". Israel Law Review Vol 6 No 3 1971, s 379.
 - 12) Harariresolutionen, 13 juni 1950. Citerad av Shaungar Meir: "On the written constitution" Israel Law Review, Vol 9, No 4, 1979.
 - 13) Sassoon, David: "The Israel legal system". American Journal of comparative law, Vol 16, 1968, s 78.
 - 14) "Democracy" Keter press, Jerusalem 1974, s 113.
 - 15) Klein ff 383-388.
 - 16) Nimmer, Melville: "The uses of judicial review in Israel's quest for a constitution". Columbia law review, Vol 70:1217, s 1239.
 - 17) Nimmer s 1240.

Forfatteroplysninger:

Per Cramér, doktorand vid Rättsvetenskapliga Institutionen, Göteborgs Universitet.